

Paragraaf Financiering

Inleiding

De paragraaf Financiering gaat over de manier waarop gemeente Ermelo haar activiteiten en projecten financiert en haar liquiditeiten beheert.

Ambitie

Gemeente Ermelo streeft naar regie op de gemeentelijke uitgaven en inkomsten resulterend in een optimale financiering (op korte en lange termijn) in geldstromen. Daarbij wordt geopereerd binnen de wettelijke en gemeentelijke vastgestelde kaders. Om de treasuryfunctie goed uit te voeren, wordt gekeken naar de meerjarige liquiditeitsontwikkeling van de gemeente en de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt in Nederland. De treasuryfunctie wordt financieel risicomijdend uitgevoerd. Gemeente Ermelo geeft waar het kan invulling aan duurzaam (ethisch) bankieren. Op het gebied van reputatie en imago stelt gemeente Ermelo eisen aan de organisaties en instellingen, waarmee het zaken doet. Gemeente Ermelo stelt bij de treasuryfunctie bestuurlijke en ambtelijke integriteit voorop.

Doelstellingen

De doelstellingen van gemeente Ermelo op het gebied van treasury luiden: regie hebben op de gemeentelijke uitgaven en inkomsten, duurzaam toegang hebben tot de financiële markten, tijdig kunnen beschikken over voldoende financieringsmiddelen, beheersen van risico's, streven naar rente-optimalisatie en beperken van verwerkingskosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Regelgeving

De Wet Financiering Decentrale Overheden is kader stellend voor de treasuryfunctie van gemeenten. Gemeenten worden verplicht tot een transparant en inzichtelijk lokaal treasurybeleid en -beheer. Het actuele beleidskader voor de gemeentelijke financiering is het op 1 februari 2023 door de raad vastgestelde Treasurystatuut gemeente Ermelo 2023.

Ontwikkelingen

Marktontwikkelingen

Renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn voor de gemeente belangrijk om te kunnen sturen op de financiële risico's. Deze ontwikkelingen, die van buiten komen, kunnen niet beïnvloed worden. De renteontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd door gebruik te maken van informatie van met name de Bank Nederlandse Gemeenten, het Schatkistbankieren en enkele andere banken.

De renteverhogingen van de afgelopen 2 jaar door de ECB om de inflatie te beteugelen en te stabiliseren op een niveau van 2 tot 2,5% hebben effect gehad. De meest recente ECB-prognoses gaan uit van een inflatie voor 2025 van 2,1% en voor 2026 van 1,9%. Hoewel de ECB een terughoudende houding aanneemt in publicaties en persconferenties, straalt de ECB vertrouwen uit over het gevoerde rentebeleid. De ECB heeft met een aantal renteaanpassingen de rente begin maart 2025 verlaagd tot 2,5%. In de Meerjarenbegroting 2025-2028 werd door de markt uitgegaan van een verdere verlaging van de rente tot 2,25% aan het eind van 2025. De ECB is duidelijk voornemens de rente verder te verlagen richting het neutrale niveau, waarbij de ECB de economie afremt, noch stimuleert. De ECB houdt grofweg 2% aan als neutrale renteniveau. Dit betekent dat er nog enkele renteverlagingen volgen gedurende 2025. Wat er daarna gebeurt is nog onzeker, de ECB laat zich op dat punt niet in de kaarten kijken.

Renteontwikkelingen

De renteontwikkelingen voor 2025 zijn bij de Begroting 2025 opgesteld. Bij de Jaarrekening 2024 is een bijstelling van die ontwikkelingen nodig.

Aantrekken geld

Het rentebeleid van de ECB vertaalt zich naar de gemeente. De percentages voor het aantrekken van geld zitten een aantal tienden boven de ECB-rente. De renteontwikkelingen worden bepaald op basis van langlopende leningen met een looptijd van 20 jaar. Voor medio 2025 wordt een rentepercentage verwacht van 3%. Voor 2026 en verder wordt ook gerekend met een rentepercentage van 2,50%.

Beleggen in Schatkist

De rentepercentages voor het schatkistbankieren bevinden zich ongeveer op hetzelfde niveau als de ECB-

rente. Voor de lopende rekening in de Schatkist wordt een gemiddelde renteopbrengst bijgesteld naar 2% in 2025. Vanaf 2026 wordt een gemiddelde renteopbrengst van 1,75% verwacht.

Liquiditeit

Schatkistbankieren

Om de staatsschuld en beleggingsrisico's te beperken zijn decentrale overheden verplicht om hun overtollige geldmiddelen aan te houden in 's Rijks schatkist. Daarnaast mogen alleen leningen verstrekt worden aan medeoverheden. Het bedrag, dat Ermelo zelf mag aanhouden op haar eigen bankrekeningen, is maximaal gelijk aan het drempelbedrag schatkistbankieren.

Per kwartaal wordt het gemiddelde bedrag per dag aan geldmiddelen berekend. Het Rijk heeft voor het buiten de Schatkist aan te houden liquide middelen een normpercentage ingesteld. Het actuele percentage bedraagt 2% van het begrotingstotaal. Voor 2024 is het drempelbedrag voor Ermelo € 2.109.000. Dit is gelijk aan 2% van het totaal van de begrote lasten vóór bestemming, € 105.459.000. De tabel laat voor 2024 per kwartaal het gemiddelde bedrag op eigen bankrekeningen zien ten opzichte van het drempelbedrag schatkistbankieren en de ruimte daartussen.

De gemeente Ermelo heeft op de lopende rekening bij de BNG een plafond ingesteld van € 400.000. Aan het eind van elke dag wordt het saldo boven dit plafond automatisch afgeroomd naar de Schatkist. Wekelijks wordt aan de hand van de betalingen die gedaan moeten worden, ingeschat welk bedrag van de Schatkist teruggestort moet worden op de lopende rekening bij de BNG.

Drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Grondslag voor de norm: totaal van de begrote lasten op jaarbasis	105.459	105.459	105.459	105.459
Drempelbedrag volgens wet Fido, 2% van de begrote lasten op jaarbasis	2.109	2.109	2.109	2.109
Gemiddeld buiten 's Rijks schatkist aangehouden geldmiddelen	407	409	409	408
Ruimte (+) of overschrijding (-) ten opzichte van het drempelbedrag schatkistbankieren	1.702	1.700	1.700	1.701
Wordt voldaan aan de norm?	Ja	Ja	Ja	Ja

Financieringspositie

Gemeente Ermelo is bezig met een omvangrijk investeringsprogramma, zoals het onlangs geopende Sportcentrum Zanderij en onderwijshuisvesting. Vooruitlopend daarop is daarvoor in 2022 al een lening afgesloten. Door de investeringen in 2024 is het financieringsoverschot eind 2024 lager dan 2023. Het financieringsoverschot is tijdelijk in de Rijks Schatkist gestald.

Tabel Financieringspositie 2024 (bedragen x € 1.000)		
Ultimo boekjaar	2024	2023
Financieringsbehoefte		
Boekwaarde vaste activa	119.523	114.702
Voorraden, waaronder bouwgronden in exploitatie	1.683	1.351
Vorderingen	9.193	8.915

Totaal Financieringsbehoeften	130.399	124.968
Financieringsmiddelen		
Reserves	72.930	65.478
Voorzieningen	16.853	15.398
Waarborgsommen en aangegane langlopende leningen	59.501	64.551
Totaal Financieringsmiddelen	149.284	145.427
Financieringsoverschot	18.885	20.459
Financiering		
Liquide middelen	406	408
Schatkist	29.412	27.682
Geïnduceerd vermogen (crediteuren + overlopende passiva – overlopende activa)	-10.933	-7.631
Totaal Financiering	18.885	20.459

Financieringsbehoefte korte en lange termijn

Periodiek wordt de liquiditeitsplanning geactualiseerd, waardoor inzicht verkregen wordt in de financieringspositie van gemeente Ermelo voor de komende jaren. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het aflossingsschema van de afgesloten geldleningen, de meest actuele grondexploitaties en de meerjareninvesteringsplanning. Waar nodig wordt rekening gehouden met actuele ontwikkelingen. Op basis van de liquiditeitsplanning en de rentevisie wordt de strategie bepaald. De komende jaren zal Ermelo één of meerdere langlopende leningen afsluiten.

Risico's

Koersrisico

De doelstelling van het koersrisicobeheer is het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. In het Treasurystatuut 2023 is dit risico op uitzettingen beperkt door uitsluitend schatkistbankieren en onderhandse leningen te hanteren. Tegelijkertijd worden valutarisico's uitgesloten door alleen financieringen en uitzettingen aan te gaan in euro's.

Kredietrisico

Deelnemingen

Deelnemingen worden alleen aangegaan in het kader van de uitoefening van de publieke taak, passend binnen het gemeentelijk beleid. Ermelo bezit vanuit de publieke taak in enkele ondernemingen aandelen, waaronder Alliander, Vitens, de Bank Nederlandse Gemeenten, Inclusief Groep, Afvalsturing, Recreatie Gemeenschap Veluwe Holding en RDC. Voor een overzicht van de deelnemingen wordt verwezen naar het onderdeel 'Financiële vaste activa' in het hoofdstuk 'Toelichting op de balans'.

Verstreckte leningen

Hierbij gaat om startersleningen, duurzaamheidsleningen, renteloze leningen woningbouw, hypothecaire lening woningbouw, toekomstbestendig wonen, een overbruggingskrediet onderwijs en een verstreckte lening aan netbeheerder Alliander. Deze laatste lening kan door Alliander alleen onder strikte voorwaarden worden

omgezet in gewone aandelen (deelneming). Ook hier wordt verwezen naar het onderdeel 'Financiële vaste activa' in het hoofdstuk 'Toelichting op de balans'.

Gewaarborgde geldleningen

Borgstellingen kunnen via directe borgstelling of via achtervang plaatsvinden. Betrokkenheid van waarborgfondsen betekent dat de borgstelling en hiermee ook het risico wordt gedeeld. In dat geval is het netto geborgde bedrag, dus het werkelijke procentuele deel waarover Ermelo risico loopt, lager dan de restant hoofdsom van de gewaarborgde leningen. Ermelo kent zowel directe als indirecte garant- en borgstellingen. Uit de 'Niet uit de balans blijvende verplichtingen' in het hoofdstuk 'Toelichting op de balans' blijkt, dat het ultimo 2024 voor Ermelo gaat om een totaal bedrag van € 120.737.000. Het risico op deze garantstellingen wordt als laag ingeschat.

Debiteurenrisico

Met betrekking tot debiteuren die niet aan hun betalingsverplichtingen voldoen, wordt een actief invorderingsbeleid gevoerd. Op deze wijze worden de (financiële) risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingspositie op debiteuren voorkomen. In 2024 zijn oninbare vorderingen ten laste gebracht van de voorziening dubieuze debiteuren.

In onderstaande tabel is in kaart gebracht wat de totale omvang van de voorziening debiteuren is ten opzichte van het totale debiteurensaldo.

Tabel debiteurenrisico 2024 (bedragen x € 1.000)						
	2023			2024		
Ultimo boekjaar	Debiteuren	Voorziening	%	Debiteuren	Voorziening	%
Debiteuren algemeen	743	57	8%	781	497	64%
Debiteuren sociale zaken	861	388	45%	796	339	43%
Debiteuren belastingen	639	0	0%	1.006	0	0%
Totaal	2.243	445	20%	2.583	836	32%

De inbaarheid van de debiteuren heeft onverminderd de aandacht en wordt structureel gemonitord.

Intern liquiditeitsrisico

De doelstelling van het intern liquiditeitsbeheer is het beheersen van de risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsplanning en Meerjareninvesteringsplanning waardoor als gevolg daarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen. Ermelo beperkt haar interne liquiditeitsrisico door haar financieringsactiviteiten te baseren op een actuele liquiditeitsplanning in meerjarenperspectief.

Renterisico

Renterisico over de vlottende schuld

Kasgeldlimiet

De rentepercentages voor kortlopende financiering (looptijd < 1 jaar) kunnen sterk fluctueren, waardoor ook de rentelasten sterk meebewegen. Daarom heeft het Rijk met betrekking tot het financieren met kortlopende middelen wettelijke voorschriften vastgesteld. De maximale gemiddelde omvang waarvoor gemeenten kortlopende leningen en schulden in rekening courant mogen aangaan, wordt bepaald door de kasgeldlimiet.

Deze limiet wordt volgens de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) berekend op basis van een vast percentage (8,5%) van het begrotingstotaal per 1 januari.

Als onderdeel van de treasuryfunctie wordt de afweging kort- of langlopend financieren gemaakt op basis van de actuele liquiditeitsplanning. Als de kasgeldlimiet structureel overschreden dreigt te worden, is de

gemeente verplicht om de vlottende financiering (korter dan 1 jaar) om te zetten in vaste financiering. In het kader van de Wet Fido heeft de provincie een toezichthoudende rol.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)						
	2024					2023
	Begroting	Werkelijk 1e kwartaal	Werkelijk 2e kwartaal	Werkelijk 3e kwartaal	Werkelijk 4e kwartaal	Werkelijk
Omvang begroting per 1 januari	105.459	105.459	105.459	105.459	105.459	101.380
(1) Toegestane kasgeldlimiet						
In procenten	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5
in €	8.964	8.964	8.964	8.964	8.964	8.617
(2) Omvang vlottende korte schuld	0	0	0	0	0	0
(3) Vlottende middelen	28.278	29.913	28.225	32.312	28.082	28.278
(4) Netto vlottende schuld (2 – 3)	-28.278	-29.913	-28.225	-32.312	-28.082	-28.278
(5) Toets kasgeldlimiet						
Toegestane kasgeldlimiet (1)	8.964	8.964	8.964	8.964	8.964	8.617
Totaal netto vlottende schuld (4)	-28.278	-29.913	-28.225	-32.312	-28.082	-28.278
Ruimte (-)/ overschrijding (+) (1)-(4)	-37.242	-38.877	-37.189	-41.276	-37.046	-36.895

Gemeente Ermelo heeft in 2024 geen gebruik gemaakt van kasgeldleningen. De financieringsbehoefte is in 2022 voor de komende jaren ingevuld met een langlopende geldlening. Daardoor was er eind 2024 nog sprake van een substantiële ruimte onder de kasgeldlimiet.

Renterisico over de vaste schuld

Renterisiconorm

In de Wet Fido is ook voor langlopende financieringen (looptijd langer dan 1 jaar) een norm gesteld om in meerjarenperspectief een stabiele rentelast in de begroting te bewerkstelligen. Hierbij geldt een limiet van maximaal 20% per jaar over het begrotingstotaal. Met de berekening van de renterisiconorm wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel risico de gemeente in elk jaar loopt ten aanzien van de rentelast van dat jaar. Simpel gezegd worden de aflossingen en de renteherzieningen gerelateerd aan het begrotingstotaal (na wijzigingen). Hierdoor is het renterisico direct gerelateerd aan het budgettaire risico. Hoe meer de aflossing van de schuld in tijd gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting is voor renteschokken bij herfinanciering. Evenals bij de kasgeldlimiet heeft de provincie in het kader van de Wet Fido ook hier een toezichthoudende rol. De toetsing vindt plaats via de paragraaf Financiering in de begroting (vooraf) en de jaarstukken (achteraf). Deze norm bepaalt bij de treasuryfunctie naast onder andere rentepercentages mede de looptijd van nieuw af te sluiten leningen.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Grondslag voor de norm: totaal van de begrote lasten op jaarbasis	105.459	109.217	102.287	102.233	104.429
Drempelbedrag volgens wet Fido 20% van de begrote lasten op jaarbasis	21.092	21.843	20.457	20.447	20.886
Renteherzieningen	0	0	0	0	0
Aflossingen	5.050	4.500	4.500	4.500	4.500
Risicobedrag (renteherzieningen + aflossingen)	5.050	4.500	4.500	4.500	4.500
Ruimte (+) of overschrijding (-) ten opzichte van het drempelbedrag risiconorm	16.042	17.343	15.957	15.947	16.386
Wordt voldaan aan de norm?	ja	ja	ja	ja	ja

Gemeente Ermelo blijft ruimschoots binnen de renterisiconorm. Daarbij komt dat de leningen een lange looptijd hebben. Het risico van renteschommelingen door herfinanciering en aflossing van leningen in de begroting is beperkt.

Opgenomen langlopende geldleningen

De portefeuille van langlopende geldleningen bevat een zestal leningen. Per ultimo 2024 bedraagt de omvang van de leningen een bedrag van € 59,5 miljoen.

Leningportefeuille (bedragen x € 1.000)				
Geldverstrekker	Bedrag 01-01-2024	Bedrag 31-12-2024	Rentepercentage	Einddatum
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	300	0	4,325%	01-04-2024
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	250	0	3,82%	15-12-2024
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	9.000	7.500	0,278%	06-04-2029
NWB Bank	17.000	16.000	0,015%	02-11-2040
NWB Bank	38.000	36.000	2,591%	01-07-2042
Totaal	64.550	59.500		

Rente

Renteschema

In de notitie rente 2017 heeft de Commissie BBV de aanbeveling gedaan het renteschema op te nemen om het inzicht te vergroten in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Dit renteschema is in onderstaand schema weergegeven.

Schema rentetoerekening (bedragen x € 1.000)		
	2024	
	Werkelijk	Begroting
Externe rentelasten over de korte en lange termijn	-996	-1.004
Externe rentebaten	1.187	1.188
Totaal door te berekenen externe rente	191	184
Doorberekende rente aan de grondexploitatie	0	0
Rente van projectfinanciering aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0

Saldo door te rekenen externe rente	191	184
Rente over eigen vermogen	0	0
Rente over voorzieningen	0	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	191	184
De werkelijke aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	0	0
Resultaat op taakveld treasury	191	184

Rentetoerekening grondexploitatie

Gemeente Ermelo heeft voor de grondexploitatie twee complexen in exploitatie. Het betreffen Het Trefpunt en Veldzicht Noord 4e fase.

Rente-omslagpercentage

De notitie rente 2017 van de Commissie BBV schrijft voor hoe gemeenten de doorberekening van de rente dienen te verantwoorden. Het te hanteren renteomslag-percentage dient door alle gemeenten op een éénduidige wijze berekend te worden, zodat onderlinge vergelijkbaarheid toeneemt en beter aansluit bij de werkelijke rentekosten.

Ermelo heeft over 2024 per saldo een renteopbrengst van € 191.000. Omdat het rentesaldo een opbrengst is wordt er op rekeningsbasis geen rente toegerekend.

Renteresultaat

Het renteresultaat bedraagt over 2024 € 191.000 voordelig.

Samenvatting

Effectindicatoren financiering

Effectindicatoren		
	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2023
Renterisiconorm:		
Wettelijke norm	20%	20%
Percentage Ermelo	4,8%	5,5%
Kasgeldlimiet:		
Wettelijke norm	8,5%	8,5%
Percentage Ermelo*	0%	0%
Drempelbedrag schatkistbankieren:		
Wettelijke norm	2,0%	2,0%
Percentage Ermelo	0,4%	0,4%
Financieringspositie:		
Financieringsoverschot (x € 1.000)	18.885	20.459

* Omdat de ruimte onder de kasgeldlimiet groter is dan de kasgeldlimiet, komt er een negatief percentage uit. Daarom wordt dit percentage op nul gesteld.

In de Jaarrekening 2024 heeft de gemeente Ermelo een financieringsoverschot. Ermelo heeft echter een omvangrijk investeringsschema. Naar verwachting zal de komende jaren één of meerdere langlopende

leningen aangetrokken worden om de financieringsbehoefte af te dekken. Bij de Meerjarenbegroting 2026–2029 zal op basis van de dan meest actuele liquiditeitsplanning en rentevisie de rentelast in de begroting opnieuw berekend worden.

Door het liquiditeitsoverschot in 2024 blijft Ermelo ruim onder de gestelde rentenormen.

Het risicoprofiel van Ermelo op het gebied van financiering is laag.

